

Met *Guillaume Tell* kwam Rossini de romantiek het meest nabij. Misschien kwam het door zijn natuurlijke afkeer van de nieuwe romantische beginselen dat hij daarna besloot om een punt te zetten achter zijn operacarrière. In het grootste deel van zijn oeuvre is Rossini een representant van de diepgewortelde Italiaanse overtuiging dat opera in wezen de hoogste manifestatie van een intensief beoefende zangkunst is, met als voornaamste doel het behagen en ontroeren van de luisteraar met melodieuze, onsentimentele, spontane en (in elke zin van het woord) populaire muziek. Deze visie op opera leidde uiteindelijk tot de pure 'gezongen emotie' van Verdi en Puccini, die in niets meer leek op het doorwrochte drama van Wagner.

Interessant is dat juist ook de werken van Sgambati, die in de tweede helft van de negentiende eeuw in Rome als dirigent, pianist en componist als voorvechter van de Duitse muziek werkzaam was, bol staan van de opera-

elementen. Hij was leerling van Liszt en dirigeerde de eerste uitvoering van Beethovens Derde Symfonie in Italië in 1866. In de *Serenata napoletana* en *Gondoliera* blijkt hoe dicht het 'instrumentale' *bel canto* -zeker als kamermuziek- staat bij de salonmuziek van de vroege 20e eeuw.

In 1880 werd Amilcare Ponchielli tot professor voor compositie aan het conservatorium van Milaan benoemd. Tegenwoordig is hij vooral nog bekend door zijn fameuze *Dans der uren*, uit de opera *La Gioconda*. Destijds was hij de beroemdste operacomponist en tot zijn leerlingen behoorden o.a. Puccini en Mascagni. In 'Paul et Virginie' krijgen de verlichtingsidealen van de 'nobele wilde' van Rousseau vorm in het idyllische verhaal van twee geliefden op het onbedorven eiland Mauritius. Beschavingseisen vanuit Frankrijk corrumperen hun zuivere liefde en op de gedwongen reis naar het thuisland komen zij uiteindelijk tragisch aan hun einde tijdens een schipbreuk.

 Volgende concerten in de serie Kasteelconcerten Kennemerland 2009/2010:
 13 december, 23 januari: uitverkocht
 5 april: Ev'ry Valley, Kasteel Radboud
 30 mei: L'inspiration Poetique, Slot Assumburg

Met dank aan:
 Provincie Noord-Holland, Nederlands Fonds voor Podiumkunsten

Kasteelconcerten Kennemerland

Zondag 22 november 2009
 Bloemenzaal, Chateau Marquette
 Il Ottocento

PROGRAMMA

Kamermuziek uit het 'Ottocento'

Nicolas Isouard
(1775 - 1818) Ouverture tot de Opera: *L'Une pour l'Autre*
pour le Pianoforte avec Accompagnement de Violon

Vincenzo Gambaro
(1785 - 1824) *Duo concertant in F op 6 n. 3*
per clarinetto e violino
- Allegro non troppo
- Rondo vivace

Gioacchino Rossini
(1792 - 1868) *Fantasia in Es*
clarinetto e pianoforte

Gioacchino Rossini
Uit: *Quelques rien pour album*
- *Un Rien in f*
- *Un Rien in fis*

Giovanni Sgambati
(1841 - 1914) - *Andante cantabile in D op. 24 n. 1*
- *Serenata napoletana op. 24 n. 2*
- *Gondoliera op. 29*
viool en piano

Amilcare Ponchielli
(1834 - 1886) *Paolo e Virginia*
Duetto per clarinetto e violino con
accompagnamento di pianoforte

Musica Ricercata:

Michael Stüve - viool
Joost Hekel - klarinet
Riko Fukuda - fortepiano

TOELICHTING

Na de bloei van de instrumentale muziek in de Barok, staan na 1750 in Italië vooral de vocale muziek en opera centraal. Men was minder vatbaar voor de verleidingen van de romantische beweging en Italiaanse componisten waren minder geneigd tot nieuwe en radicale experimenten dan de componisten ten noorden van de Alpen. Niet dat in de achttiende eeuw de klassieke stijl in Italië geen ingang had gevonden: juist tussen de werken van Paisello, Piccini, Cambini, Boccherini, Sammartini en Cimarosa had de jonge Mozart zich tijdens zijn reizen door Italië als een vis in het water gevoeld.

Ook de kamermuziek stond in de negentiende eeuw in het teken van de opera en het *belcanto*. Leek de vorm nog wel op een sonate voor piano en viool, dan nog was de inhoud gebaseerd op vocale voorbeelden, zoals het geval is met de bewerking van de ouverture tot *L'Une pour l'Autre* van Nicolas Isouard. Geboren op Malta verhuisde hij naar het centrum van de negentiende-eeuwse cultuur: Parijs. Hier boekte hij immense successen met zijn talloze opera's voor het Théâtre de l'Opéra-Comique. In de ouverture sluit Isouard naadloos aan bij de soepele klassieke stijl van de komische opera.

De klarinettist/componist Gambaro trok met de Franse legercorpsen vanuit zijn geboorteplaats Genua naar Parijs, waar hij aan het Théâtre Italién onder Catalani zeer geprezen werd om zijn fraaie geluid. In 1814 opende hij er sa-

men met zijn broer een muziekkuitgeverij, waar naast pedagogische werken vooral ter promotie van de nieuwe klarinet van Iwan Müller, ook zijn *duo's* voor viool en klarinet verschenen. In deze *Gebrauchsmusik* componeert Gambaro voor twee ensemble-instrumenten een levendige afwisseling van begeleidende passages en lyrische melodieën.

Veruit de beroemdste Italiaanse componist van de vroege negentiende eeuw, die ook het grootste deel van zijn leven het verdeelde Italië ontvluchtte, was Gioacchino Rossini. Hij had een uitgesproken melodisch talent en een fijn gevoel voor theater, wat hem snelle successen opleverde. Tussen zijn achttiende en dertigste schreef hij 32 opera's, 2 oratoria, 12 cantates, 2 symfonieën en een aantal andere instrumentale werken. Daarna was hij 'binnen' en legde hij zich toe op de culinaire genoegens van het leven. De Tournedos Rossini is bijvoorbeeld een recept van de meester zelve. Hij schreef de laatste veertig jaar van zijn leven alleen nog bij gelegenheid geestelijke muziek, liederen en na 1855 zijn *Péchés de vieillesse* ('zonden van de oude dag'). Deze bundels bevatten liederen, ensemblestukken en werken voor piano solo op vaak humoristische teksten en zelfs nihilistische titels, zoals de verzameling 'nietsen' in *Quelques rien pour album*. Men kan zich Rossini voorstellen, naar verluid liggend op bed componerend, die een gevallen blaadje liever opnieuw componeerde dan dat hij het opraapte.